

Наталля Паўлоўская

Мінск

Інтэгратыўны падыход пры даследаванні этыкетных формул у рознасістэмных мовах

Сучасны аналіз лінгвістычных з’яў характарызуецца міждысцыплінарнасцю, узрастаннем ролі суб’екта і яго каштоўнасных адносін да прадмета даследавання, мультыпарадыгмальнасцю – прызнаннем “адначасовага руху ў розных кірунках да розных ісцін, аніводная з якіх не лепшая і не горшая за іншую”¹. Прынцып інтэгратыўнасці як сінтэз ведаў, набытых у розных галінах, думаецца, павінен стаць вядучым і пры выкананні кантрастыўных даследаванняў блізка- і няблізкароднасных моў, бо разуменне свету залежыць “не ад прапазіцыі, а ад вопыту ўспрымання, маўлення і дзейнасці”². Натуральная мова ў якасці біяпсіхалагічнага, семіятычнага, кагнітыўнага, сацыяльнага феномену абумоўлівае наяўнасць у яе асноўных рэпрэзэнтантах – словах, дыскурсах – сінергетычных ведаў, што выходзяць за межы моўнага кантынууму. Падобнае шматмернае ўспрыняцце дазваляе ўбачыць у моўных з’явах і іх семантыцы, піша Барыс Гарадзецкі, “сутыкненне шматвяковых тэндэнцый чалавецтва, <...> кірункі выбіральнасці ва ўспрыманні рэчаіснасці”³. Разам з тым інтэгратыўны падыход, улічваючы розныя аспекты моўных з’яў – антрапацэнтрычнасць, сістэмацэнтрычнасць, функцыянальнасць, – не можа абапірацца на апісанні толькі сінхранічнага характару, як прыпісвалася, напрыклад, кантрастыўным даследаванням у пачатку двухтысячных гадоў.

Цяжка таксама пагадзіцца з думкай, калі за мэтамі кантрастыўных даследаванняў пакідаецца толькі “выяўленне адрозненняў у семантыцы і функцыях адзінкі адной мовы ў параўнанні з яе магчымымі адпаведнікамі ў іншай мове”⁴ і адмаўляецца ўстанаўленне падабенстваў і адрозненняў у моўных падсістэмах.

¹ А.А. З а л е в с к а я, *Проблема знания в различных ракурсах* [в:] *Studia linguistica cognitive*, вып. 2: *Наука о языке в изменяющейся парадигме знания*, Иркутск 2009, с. 16.

² С.Дж. К о у л и, *Понятие распределенного языка и его значение для волеизъявления* [в:] *Studia linguistica cognitive*, вып. 2: *Наука о языке в изменяющейся парадигме знания*, Иркутск 2009, с. 205.

³ Б.Ю. Г о р о д е ц к и й, *К проблеме семантической типологии*, Москва 1969, с. 455.

⁴ И.А. С т е р н и н, *Контрастивная лингвистика: Проблемы теории и методики исследования*, Москва 2006, с. 25.

Пры кантрастыўнам аналізе пад тлумачэнне павінны падпадаць не столькі значэнні моўных адзінак, колькі іх сэнс. Гэта значыць, даследчыку належыць максімальна ўлічваць і выкарыстоўваць кагнітыўна-камунікатыўную парадыгму навуковых ведаў у яе сінхронным і дыяхронным вымярэннях. У сінхраніі фіксуецца сучаснае функцыянаванне моўнага эксплікатара. Працэсы дыяхраніі адлюстроўваюць і транслююць найважнейшыя этнічныя коды, захоўваюць гістарычныя асаблівасці развіцця народаў, маніфестуюць глыбінную рэферэнцыю да сваёй першакрыніцы, якая абавязкова пакідае пэўны адбітак у семантыцы моўнай адзінкі. І задача даследчыка высветліць яго, бо, адлюстроўваючы рэферэнцыю да пэўнага дэнатату і ўвасабляючы ментальныя вобразы прадметаў і з’яў, моўныя сродкі тым самым змяшчаюць пэўны тып светаўспрымання чалавека ў гістарычным развіцці.

Кагніцыя забяспечвае “канцэптуальнае сэнсавое адзінства”, “кагнітыўныя арыенціры” з’яў, якія вывучаюцца ў адной мове, для спараджэння раўнацэннага тэксту – у другой. Моўнае і пазамоўнае асяроддзе дае магчымасць апісаць не толькі сінтагматыку і парадыгматыку моўных адзінак, але і іх прагматычныя асаблівасці – вопыт засваення цэлымі этнасамі навакольнага свету. У гэтым выпадку інтэгратыўны падыход ахоплівае спецыфіку светаўспрымання (кагніцыю), камунікацыю, структурна-моўныя механізмы і фактары пабудовы і выкарыстання моўнай адзінкі. Прастора, дзе функцыянуе мова, “з’яўляецца гульнёвай пляцоўкай, але мячом валодае моўца, гэта ён разыгрывае значэнні ў бесперапынных пазіцыях маўленчых хадзоў, якія прынята называць дыскурсам”¹. Кагніцыя, а дакладней, канцэпт у якасці ментальнай схемы моўных рэпрэзэнтантаў завязаны на моўцы, значэнне ж самой адзінкі з’яўляецца сацыяльна, культурна, гістарычна абумоўленым вопытам мноства індывідаў, таму аддзяліць кагнітыўнае значэнне ад прагмасемантычнага, сінхроннае ад дыяхроннага можна толькі штучна.

Значэнне, адлюстроўваючы сутнасць прадмета, з’явы, працэсу, фарміруецца вельмі працяглым часам у складанае мазаічнае спалучэнне, якое спараджае моўную адзінку са сваёй семантычнай парадыгмай – гістарычна ўстойлівым комплексам, што на розных этапах мае “розныя мадэлі спалучальнасці, дзе колькаснае павелічэнне прыметы вядзе да стварэння новай адзінкі ў межах пэўнага якаснага поля”².

У адпаведнасці з прадстаўленымі тэарэтычнымі перадумовамі быў праведзены кантрастыўны аналіз формул маўленчага этыкету з семантыкай прывітання/развітання ў рускай, беларускай, польскай, англійскай мовах. Мы паспрабавалі паказаць, як глыбінныя, генетычныя

¹ Е.И. Р и в е л и с, *Словарь в свете когнитивной лингвистики* [в:] *Studia linguistica cognitive*, вып. 2: *Наука о языке в изменяющейся парадигме знания*, Иркутск 2009, с. 306.

² И.Г. К о ш е в а я, *Проблемы языкознания и теории английского языка: принципы языковой интеграции*, Москва 2012, с. 28.

значэнні моўных эксплікатараў, занатаваныя ў этымалагічных і гістарычных слоўніках, уплываюць на іх сучасныя прагматычныя сэнсы. У лінгвістычных даследаваннях тлумачацца галоўным чынам адваротныя працэсы: як прагматыка мяняе значэнне моўнага знака.

Этыкетныя комплексы ствараюць фрэймы (канцэптуальныя структуры) – “мадэлі для вымярэння і апісання ведаў (ментальных рэпрэзентацый), якія захоўваюцца ў памяці людзей”¹. Напаўненне фрэймаў ажыццяўляецца з дапамогай трактоўкі адпаведных паняццяў, змешчаных у дэфініцыях тлумачальных, этымалагічных слоўнікаў, у рэалізацыі камунікатыўна-прагматычных значэнняў этыкетных адзінак, прадстаўленых у разнастайных кантэкстах нацыянальных корпусаў рускай, беларускай, польскай, англійскай моў, у маўленчай практыцы.

Формы маўленчага этыкету, выконваючы рэгулятыўную функцыю ў метакамунікацыі, садзейнічаюць галоўным чынам эмацыянальна-псіхалагічнай гарманізацыі міжасобасных адносін, выражаюць добразычлівасць, сімпатыю, маюць, безумоўна, свае этнакультурныя адрозненні, рэалізуючы нацыянальна-спецыфічныя стэрэатыпы. Гэтыя міні-дыскурсы ўтрымліваюць глыбінныя сэнсы, сфарміраваныя ў старажытнасці і захаваныя ў свядомасці этнасаў генетычна.

Матэрыялам для аналізу паслужыла назва рускага мастацкага фільма *Здравствуй и прощай* (рэжысёр Віталь Мельнікаў, 1972 г.) і яе пераклад на беларускую, польскую, англійскую мовы. У аснове сюжэта – класічны любоўны трохкутнік: адна жанчына, два мужчыны і ўзаемаадносіны паміж імі. Першы, шалапутны муж Міцька, пакінуў Аляксандру з трыма дзецьмі і падаўся ў горад “за сэнсам жыцця” і дабрабытам. Другі, на думку аднавяскоўцаў, – з усіх бакоў станоўчы міліцыянер Бураў, які хоча будаваць сям’ю з каханай...

Загалолак у наш час разглядаецца як маўленчы акт пацверджаных ведаў, што становяцца зместам наступнага твора (Валерыя Кухарэнка, Наталля Вахтэль). Загалоўкі прагназуюць сэнс працы, эксплікуюць аўтарскія інтэнцыі, уздзейнічаюць на адрасата, з’яўляючыся квінтэсенцыяй любога твора. Таму вельмі важны іх адэкватны пераклад – “перакадзіраванне” з адной мовы на іншыя з улікам міжкультурных, гістарычных, сацыяльных, міжмоўных адрозненняў, тыпаў твораў, індывідуальнасці перакладчыка.

Рускае *здравствуй* – гэта форма дзеяслова першай асобы адзіночнага ліку ад “*здравствовать* ‘вітаць, зычыць здароўя’, роднасная з прыметнікам *здравый*; ад праславянскага **szdorogъ* = ст. інд. *su* ‘харошы’ (Бадуэн дэ Куртэнэ, Stud. Brückn. 221 і наст.) і **dorvo-*, звязанага чаргаваннем з *дрэва*, г. зн. ‘з добрага дрэва’; гл. Остхаф, Parerga 121 і наст.; Клячкоўскі, Boudouinow de Courten. 175 і наст.; Бернекер 1, 214; Траутман, BSW 53; Френкель, Mél. Pedersen 444 і наст. Параўн. са ст. інд. *dāgu* ‘палена’, авесц. *dāgu* ‘бервяно, дрэва’, грэч. *δόρυ* ‘дрэва, кап’ё’, гоцк.

¹ В.И. Караสิก, *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*, Волгоград 2002, с. 152.

triu 'дрэва', грэч. δρῶν ἰσχυρόν (Гесіхій) і г. д. Параўн. значэнне ням. kerngesund 'зусім здаровы': Kern 'зерне, сарцавіна', лац. gōbustus 'дубовы, дужы, здаровы' – ад gōbur 'драўніна дуба, дубовае дрэва'; параўн. у Мельнікава рус. здоровенный... роўна з мацёрага дуба зроблены¹.

З этымалагічных дадзеных вынікае, што архетыпны код лексемы *здравствуюць* – 'пажаданне здароўя', 'здаровы', 'дрэва', 'сарцавіна', 'дуб', 'зерне', 'сіла', 'пачатак', сутнасць, 'урадлівасць', 'жыццё'. Семантычна трансфармуючыся, гэтая сукупнасць значэнняў страчвае сему пабуджальнасці як інварыянт і пераўтвараецца ў пазітыўнае прывітанне пры сустрэчы, тым самым дэсемантызуючыся і метафарызуючыся. У некаторых камунікатыўных сітуацыях лексема можа дэсемантызавацца да нуля: – *Мы успеем закончыць рэпетицыю? – Здравствуйте!* (= часціцы не).

Калі руская этыкетная формула прывітання адсылае да пажадання здароўя канкрэтнаму суб'екту, то беларускія *Добрай раніцы (Дабранак)!* *Дзень добры!* (запазычана з польскай мовы²) *Добры вечар!*, польскія *Dzień dobry! Dobry wieczór!* і англійскія *Good morning! Good afternoon! Good evening!* трансліююць глыбінную рэферэнцыю да шчаснага быцця навакольнага свету з усімі насельнікамі і, шырэй, космасу ў кожны з перыядаў яго існавання, пажаданне даброт, радасці, станоўчага настрою. Тым самым прыведзеныя этыкетныя формулы ўвасабляюць тып агульначалавечага светапогляду, абстрагаваны ад канкрэтна-індывідуальнага прадстаўлення сітуацыі і чалавека ў ёй.

Беларускія і польскія структуры *Вітаем! Прывітанне! Witam!* выражаюць прыязнасць, добрае стаўленне, сімпатыю і маюць агульны корань з "рус. *вита́ть* 'віншаваць'; 'лунаць', укр. віта́ти 'віншаваць; прымаць гасцей; заходзіць', ст.-слав. витати 'жыць, знаходзіцца', польск. *witać*, чэш. *vitati*, славац. *s(vitat')*, в.-луж. *witać*, н.-луж. *witaś* 'віншаваць'. Сюды ж польск. *zawitać* і чэш. *zavítati* 'зайсці', якое Махэк (692) беспадстаўна аддзяляе ад *vitati* 'віншаваць'. Да гэтага ж дзеяслова рус. *обита́ть*, ст.-слав. обитати (<*Фасмер, 3, 101). Слова роднаснае літ. *vieta* 'месца', лат. *vieta* 'тс', *pavietat* 'мець жыллё' (Праабражэнскі, 1, 85; Брукнер, 625; Фасмер, 1, 321). Першапачатковае значэнне 'жыць, знаходзіцца', пазней на яго аснове развілося значэнне 'гасціць, знаходзіць прытулак' і потым 'гасцінна сустракаць, віншаваць', магчыма пад уплывам віншавальнай формы **vitajь* 'будзь з намі, застанься ў нас' (Рудніцкі, 1, 140; Шанскі, 1, В, 109). Літ. *vitóti* 'віншаваць, прымаць гасцей' з польск. (Скараджус, Slav, 239)³.

Глыбінны сэнс прыведзеных беларускіх і польскіх этыкетных формул звязаны з паняццем існавання чалавека, месцам яго пражывання,

¹ М. Ф а с м е р, *Этимологический словарь русского языка* [online], [www.https://vasmer.lexicography.online](http://vasmer.lexicography.online) [доступ: 15.09.2017].

² *Этымалагічны слоўнік беларускай мовы*, т. 3, Мінск 1985, с. 133.

³ *Этымалагічны слоўнік беларускай мовы*, т. 2, Мінск 1985, с. 166–167 [online], http://knihi.com/none/Etymalahicny_slounik_bielaruskaj_movy_zip.html.

у выніку метаніміі яны набываюць значэнне ‘гасцяваць’ і далей, абстрагуючыся, пераўтвараюцца ў дзеясловы маўлення, а затым – у формулы маўленняга этыкету.

Таксама польскі этыкетны выраз *Cześć!* этымалагічна звязаны з сэнсамі ‘павага’, ‘пакланенне’, ‘гонар’, ‘навучанне’ ‘плата за навучанне’¹, гістарычна ўвасабляе маўленча-разумовую дзейнасць чалавека, яго добразычлівае стаўленне да суразмоўцы.

Англійскі адпаведнік *hello* – ‘call to attract attention’² трансліюе заклік прыцягнуць увагу і этымалагічна звязаны з сітуацыяй *to shout, especially to call to the hounds in hunting* ‘крычаць’, ‘падзваць сабак на паляванні’³. Падобны спрадвечны сэнс змяшчае моцную экспрэсію і не зусім упісваецца ў ідэю фільма, дзе за аснову сюжэту ўзята зараджэнне адносін паміж мужчынам і жанчынай.

Улічваючы сучасную семантыку лексем, іх глыбінныя гістарычныя сэнсы, камунікатыўна-прагматычныя ўласцівасці, аптымальнымі адпаведнікамі ў назве фільма для рускай лексемы *Здравствуй!* варта лічыць (беларус.) *Дзень добры!* (польск.) *Dzień dobry* (*Witam?*)! (англ.) *Good morning!*

Этымалогія *прощай* звязана з праславянскай словаформай “*prostīti, простіть прощѹ, загадны *простіу*, укр. *простіти*, ст.-рус. простити, таксама ‘вылечыць’ (2 Саф. летап. пад 1463 г., стар. 185 і інш.), балг. простя ‘дарую’, сербахарв. *прѡстѹти*, *прѡстѹм*, славен. prostīti, prostīm ‘дараваць’, чэш. prostiti ‘вызваліць’ ад *prostъ; ст.-рус. *простѹти* ‘вылечыць’”⁴.

У сваю чаргу, паходжанне слова *простой* звязана з праслав. “*prostъ – ‘просты’, ст.-рус. простъ ‘прамы’, ‘адкрыты’, ‘свабодны’, ‘шчодры’, ‘багаты’; рус. простой, укр. простий, беларус. просты, балг. прост ‘просты, прамы’, сербахарв. прѡст – ‘прастадушны’, ‘просты’, ‘дараваны’, славенск. prѡst, prѡsta ‘нязмушаны’, ‘свабодны’, ‘звычайны’, ‘просты’; параўн. з літ. āpstas ‘багацце’, apstūs ‘багаты’, ‘шчодры’, ‘шырокі’, atstūs ‘аддалены’, ст.-інд. suṣṭhū – ‘той, хто знаходзіцца ў добрым стане’”⁵.

Глыбінная рэферэнцыя лексемы *прощай* выяўляе этнічны стэрэатып у выглядзе інтэнцыі ‘будзь адкрытым, свабодным, шчырым, жыццярэдасным, нястомным, забывай чыюсьці віну’. Сучасная мова значэнне гэтай этыкетнай формулы трактуе як ‘вокліч пры расставанні на працяглы час ці назаўсёды, зняць віну з кагосьці, вызваленне ад абавязкаў, доўгу’⁶.

¹ A. B r ü c k n e r, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1985, s. 77–78.

² *Cambridge Dictionary* [online], <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/англо-русский/> [доступ 20.10.2017].

³ *Online etymology dictionary* [online], www.etymonline.com/index [доступ 20.10.2017].

⁴ М. Ф а с м е р, *Этимологический словарь русского языка* [online], www.vasmer.lexicography.online [доступ 15.09.2017].

⁵ *Ibidem*.

⁶ Т.Ф. Е ф р е м о в а, *Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный* [online], <https://www.efremova.info/word/proschaj> [доступ 25.10.2017].

Беларускае *бывай* (імператыў дзеяслова *быць*) утворана ад “пра-слав. *byti, з якога пайшлі: ст.-рус., ст.-слав. быти, рус. быть, укр. бути, сербахарв. бѣти, славен. bítī, чэш. být, польск. być; в.-луж. być, н.-луж. byś. Роднаснае літ. būti ‘быць’, ст.-інд. bhūtíṣ, bhūtís ‘быццё, добры стан, поспех’, ірл. buith ‘быццё’, далей, ст.-інд. bhávati ‘ёсць, маецца, паходзіць’, грэч. φύομαι ‘станаўлюся’, лац. fui ‘я быў’, futūrus ‘будучы’, гоц. bauian ‘жыць’, д.-в.-н. būan; гл. Бернекер 1, 114 і інш.”¹

Семантычная інфармацыя, закадаваная ў гэтай паўсядзённай формуле, апелюе да суразмоўцы і яго жыцця як дастатку, росквіту, пазітыўнага ўспрымання ўсяго існага. Гэта этыкетная формула мае больш абстрактную семантыку, чым руская формула *прощай*.

Рускае *До свидания*, беларускае *Да пабачэння*, польскае *Do widzenia* захоўваюць празрыстую этымалогію, звязаную са зрокавай перцепцыяй, тлумачацца як вокліч пры расставанні з надзеяй на новую сустрэчу, працягу адносін, што семантычна карэлюе з сюжэтам фільма, але не супадае з яго стылістыкай.

Польская лексема *Żegnam* ‘да пабачэння’ этымалагічна звязана з нямецкай *segnen* і лацінскай *Signare* from *Signum*, “Sign” ‘Святы Крыж’², тым самым акцэнтуюе разлуку ў якасці сакральнага, рытуальнага абраду.

Англійская структура *good-bye* значыць ‘salutation in parting’ – ‘вітанне пры расстанні’³, узыходзіць да *godbwye* – ‘a contraction of God be with ye..., influenced by good day, good evening; include God be... you’ ‘скарачэнне *Хай Бог будзе з вамі* пад уплывам хорошага дня, хорошага вечара’⁴. У адсылцы да сакральных сэнсаў *good-bye* карэлюе з польскай формулай *Żegnam*.

Як сінонім да *good-bye* ў сітуацыі з перакладам назвы фільма магчыма было б выкарыстаць (англ.) *farewell* – “expression at parting, late 14 c., from Middle English *faren wel*, verbal phrase attested by c. 1200 (see *fare* (v.) + *well* (adv.); usually said to the departing person, who replied with *good-bye*. As a noun, “a good-bye, a leave-taking,” by early 15c. Expression to *a fare-thee-well* “to the last degree” is by 1884, American English. – ‘выраз пры развітанні, канец XIV ст., ад сярэднеанглійскага *faren wel*’, фраза, засведчаная з 1200 г. (гл. *fare* (дзеяслоў) + *well* (прыслоўе); звычайна гаварылі таму, хто з’язджаў, хто развітваўся’. У якасці назоўніка *да пабачэння* – у пачатку XV ст. Значэнне ‘да апошняй ступені’ – да 1884 г., амерыканскі, англійскі’⁵.

Этымалогія гэтага слова высвятляе экспрэсіўны кампанент, што прычыць развіццю сюжэтнай лініі фільма. Гукавая інструментоўка рускай этыкетнай формулы і жанр твора – лірычная камедыя – сведчаць пра аптымальнасць формулы *good bye*.

¹ М. Ф а с м е р, *op. cit.*

² А. В р ü c k n e r, *op. cit.*, s. 664.

³ *Cambridge Dictionary* [online], <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/англо-русский/> [доступ 20.10.2017].

⁴ *Online etymology dictionary* [online], www.etymonline.com/index [доступ: 20.10.2017].

⁵ *Online etymology dictionary*..., [доступ: 22.10.2017].

Аналіз рускіх, беларускіх, польскіх, англійскіх выказаў прывітання/развітання ў якасці знакаў камунікатыўных падзей дазволіў выявіць іх глыбінную семантыку як эвалюцыю свядомасці, агульна-гістарычнага, нацыянальна-культурнага вопыту розных этнасаў. У аснове разгледжаных рускіх этыкетных формул праглядаюцца індывідуальныя, прагматычныя інтэнцыі моўцы. Беларускія, польскія, англійскія адпаведнікі нясуць у сабе, акрамя інварыянтных значэнняў, разнастайныя сэнсы агульначалавечых, філасофскіх, сакральных адносін да гэтых супрацьлеглых, але ўзаемазвязаных сітуацый.

Для стварэння мастацкай вобразнасці варта ўлічваць не толькі семантыку і прагматыку этыкетных формул у сінхраніі і дыяхраніі, але і гукапіс, гармонію, музыку вуснага маўлення. Усе прыведзеныя факты сведчаць пра аптымальнасць наступнага перакладу *Здравствуй и прощай!*: (беларус.) *Дзень добры і бывай!*, (польск.) *Witam i żegnam!*, (англ.) *Good morning and good bye!*

У заключэнне адзначым, што пры перакладзе адбываюцца не проста замены слоў адной мовы на другую, а “сутыкаюцца розныя эпохі, культуры, традыцыі, склады мыслення, асобы”¹. Таму значэнне нават самага маленькага выказвання не абмяжоўваецца яго моўным і кантэкстуальным зместам, а ўключае не менш значныя для камунікантаў глыбінныя, імпліцытныя сэнсы, якія вельмі часта бяруць пачатак у гісторыі моўнай адзінкі. Інтэгратыўны падыход як сукупнасць структурна-семантычнага, кагнітыўнага, камунікатыўна-прагматычнага, кантрастыўнага метадаў аналізу моўных фактаў дазваляе ўлічваць найбольшую колькасць параметраў і правілаў іх выкарыстання ў сінхраніі і ў дыяхраніі. Падобная мультыпарадыгмальнасць дапаможа пабудаваць тэорыю перакладчыцкай эквівалентнасці як асновы камунікатыўнай раўнацэннасці, стварыць агульную тэорыю міжмоўнай камунікацыі, вылучыць і апісаць нацыянальныя духоўна-культурныя коды – “ключы для разумення разнастайных лінгвакультур у іх сацыяльнай і нацыянальнай дэтэрмінаванасці”².

Natallia Paulouskaya

The Integrated Approach to the Study of Etiquette Formulas in Heterogeneous Languages

A b s t r a c t

The contrastive analysis of the speech etiquette formulas of greetings and farewells has been carried out in line with the modern integrated approach to the interpretation of scientific knowledge. The semantic and pragmatic parameters of the etiquette statements in Russian, Belarusian, Polish and English have been revealed at the synchronic and diachronic levels. The necessity of taking into account deep genetic meanings of linguistic units recorded in etymological and historical dictionaries, which influence their modern pragmatic senses, is emphasized.

¹ В.Н. Комиссаров, *Современное переводоведение* [online], <http://library.drov.com/Komissarov-089.htm> [доступ: 14.01.2018].

² В.И. Карасик, *Языковой круг...*, с. 137.